

SCHÖNER ALFRÉD

והחוט המשלש לא במהרה ינתק

„A SZÉTSZAKITHATATLAN HÁRMAS KÖTELEK” (KOHELET, 4.12), AVAGY

PROF. DR. SCHWEITZER JÓZSEF

A PEDAGÓGUS, A SZÓNOK, A TUDÓS KÖSZÖNTÉSE *

1. A PEDAGÓGUS

1962-öt írtunk, s az akkori Budapesti Izraelita Hitközség zsidó gimnáziumának elsős tanulóiként ámulattal figyeltük a korszak kiváló rabbijának, dr. Geyer Artúrnak vallástan óráit. Egyik előadása elmaradt, és osztályfőnökünk a szomszédos épület, a Rabbiképző II. emeletének központi tantermébe irányított. Szavait idézem:

„Hallgassátok meg Schweitzer József főrabbit, aki nektek is megtaníthatja megérteni a zsidó történelmet, összefüggésében keresni és megtalálni a világot.”

Öt évtizede történt mindez. Későbbi tanítványaként az azt követő évtizedekben értettem meg igazán, hogy miért adta Schweitzer József 1947. június 9-én megtartott rabbiavatásán elhangzott beszédének azt a lírai címet:

Szolgák lettünk ma...

Tanította és magyarázta, hogy mi az istenhit lényege. A szolgálat lényege: „...új eget feszíteni az ember feje fölé. Visszaadni a zsidó embernek az Istent, aki elveszett sokak számára. Nem az Isten, nem is az ember, de a roppant idők hibájából. Megbékíteni, kibékíteni vergődő lelkeket. Megmutatni nékik az Isten ihlette lelkekből sarjadó gyümölcsöket, zsidó írást, zsidó szellemet.” (Szolgák lettünk ma..., in: az Országos Rabbiképző Intézet Hallgatóinak Ünnepi Kiadványa. II. Avatás ünnepe, Bp., 1947. p. 12)

2. A SZÓNOK

A 80-as évek közepétől magyar rabbik újból látogathattak (utazhattak) Izraelbe. Addig tilos volt számunkra. Magyarországon egykoron meggyalázott, sérült tóratekercseket helyeztünk el Jeruzsálemben, az Olajfák hegyének barlangjaiban, ahol ma is alusszák a genizák örök álmát. Izrael állam vezetőivel találkozhattunk, konferenciákon vehettünk részt, és sok helyen ismét felcsendült a tanítás magyar neológ rabbik ajkáról.

Ereci tartózkodásaink egyik csúcsa volt a jeruzsálemi Nagy Zsinagógában, a legszentebb város legreprezentatívabb templomában a közös ima, és a schweitzeri szombat délelőtti prédikáció.

Felemelő és megismételhetetlen történelmi pillanat.

Magyar neológ rabbi a jeruzsálemi központi zsinagóga szószékén!

Az elhangzott homília mintegy fertály órája alatt a bibliai retorika magas iskolájának, a hagyományhű, a klasszikus és a modern interpretációs irodalom összekapcsolódásának lehet részese a hívő lélek. A tórai textus és az örök etikai elveket megfogalmazó rabbinikus beszéd harmóniájának lehetett tanúja a mintegy 1400 hallgató. Gyönyörű, klasszikus bibliai nyelven elmondott drásája lenyűgözte a közösséget.

(בבלי-מסכת יומה פרק ו') והכהנים והעם העומדים בעזרה

Nagyünnepi istentiszteletünk egyik legmegrendítőbb részét, az ávodát, a főpap megjelenését reprodukálta a schweitzer
ri jelenlét
ott a jeruzsálemi nagytemplomban.

A sok-sok évtized zsinagógai beszéde, prédikációinak sorozata, dvár torá-k és előadások summája harmónikusan ötvöződött.

Kikristályosodott a szöudá háslisit-ek állandó aktualitást is hordozó mondanivalója, az örök isteni, és a változásában is embei igazságok újrafogalmazása, aktualizálása a 20. században.

Mindez a schweitzeri homília-vonal lényege.

A szószéken elhangzott, s az írásban megfogalmazott beszédei, prédikációi, hitéleti cikkei a

nagy elődök Perls Ármin, Lów Immánuel, a nagypapa Hoffer Ármin, avagy Kiss Arnold, Hevesi Simon retorikai teljesítményének méltó folytatása.

1.

A TUDÓS

A 90-es évek közepén a JTS díszdoktorává avatják Jeruzsálemben. Megadatok nekem hogy ott álltam az ünneplők sorában. Egykori pályatársai Jólesz Károlytól Jehiél Cvi Moskovitzig, Révészről Meir Weiss-ig, mind-mind ott tisztelegtek a „modern konzervatív” mozgalom, a World Council of Synagogue zsinagógájában, Jeruzsálemben. A szeretet és az elismerés szavával köszöntötték a rabbit, a pedagógust, a tudóst. Megérdemelten.

Sok évtizedes, szerteágazó tudományos munkásságából ad ízelítőt kötete, az "Uram, nyisd meg ajkamat" - válogatott tanulmányok és esszék (2007) című gyűjtemény.

Ebben

1.

Szentírás és teológia,

2.

Magyar zsidó történelem – Soá,

3.

Művelődés és irodalomtörténet

proporcionálással, több mint 25 alapvető értékű, tudományos tanulmányát közli. Méltó örököse és szellemi utóda a Bloch Mózes, Bacher Vilmos, Blau Lajos, Guttman Mihály, Lővinger Sámuel, Róth Ernő és a géniusz, Scheiber Sándor vezette Rabbiképző tudományosságának, melynek végzettjei, az onnan kikerülő tudósok a Wissenschaft des Judentums eszmeiségét és filozófiáját felvállalva, részesei és formálói az elmúlt több mint 13 évtized zsidó szellemiségének.

Történeti monográfiái a keresztény felekezetekkel folytatott párbeszéd elméleti megfogalmazása, a neológ háláchá aktualitásai, a genocídium után feltett kérdésekre adott tudományos igénnyel szavakba öntött válaszai, alapvető szellemi értékek, melyek nélkül a spiritualitás tovább adása szinte lehetetlen.

1948. május 23-án Pécsen elhangzott Beteljesült álmok című beszédében mondta Scheiber Sándor a legkedvesebb tanítvány, Schweitzer J. beiktatásán:

„Kiváló képességeiddel szolgálj gyülekezeted, az összzsidóságot, az emberiséget, az építőmunkát, és a békét – mit pap, mint kutató, mint ember.

Légy a megtizedelt nyájnak hűségese pásztora, történelmi idők felelősségteljes vezetője.

Erre kérnek az élők és az elköltözöttek.”

(in: Scheiber Sándor könyve, Válogatott beszédek, szerk: Kőbányai János, Budapest, 1994,

pp181-185.)

Elismerésre méltó pontossággal értékel, öt évtizeddel később Schmelzer Hermann Imre főrabbi, St. Gallen-i kollégánk is. Honi zsidóságunk összességének érzéseit, szeretetét és értékelését fogalmazza meg.

Idézem:

„Schweitzer József a jelenkori magyar zsidóság emblematikus alakja. Erre képesítette papi, rabbinikus tevékenysége, tudományos szerkesztői és irodalmi munkássága, széleskörű közéleti szereplései szóban és írásban egyaránt.” (Schmelzer Hermann Imre, Kettős küldetés, in: „Uram, nyisd meg az ajkamat”, Válogatott tanulmányok és esszék, szerk: Schweitzer József, Budapest, 2007, pp9-12.)

מורי ורבי נר התורה בארצנו, רבי יהודה היקר

Légy továbbra is rabbi, kutató - tudós és példakép!

Vezesd a nyáját, mert bölcs szavad útmutatás számunkra!

Övezzen Doktori Tanácsunk megbecsülése. A doctor honoris causa cím adományozása is megkoronázza eddigi életművedet.

Dánel könyvét idézem, befejezésül:

וְהַמְשִׁכְלִים יִזְהָרוּ כְּזֹהַר הַרְקִיעַ וּמִצְדֵּיקֵי הָרַבִּים כִּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד

[3 דניאל יב](#)

„A tehetségek pedig sugároznak, mint a mennybolt fényessége, és akik sokak igazságát hirdetik, mint a csillagok, örökkön – örökké.”

*

Laudáció.

Elhangzótt Prof. Dr. Schweitzer József országos főrabbi diszdoktorrá avatásán 2014.10.12-én a MAZSIHISZ Dísztermében

Tisztelt Hölgyeim és Uraim:

Bejelentem hogy az Országos Rabbiképző- Zsidó Egyetem a első alkalommal Intézményünk 135 éves történetében, a

jelöltet, Prof. Dr. Schweitzer József ny. országos főrabbi urat díszdoktorrá fogadja,

Kérem, szíveskedjenek meghallgatni az oklevél szövegét!
